

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno diplomanta: Jana Drápalová

Téma a rozsah práce: **Závaznost nálezu Ústavního soudu: Normativní východiska a praktické limity**, 80 stran textu

Datum odevzdání práce: 3. června 2021

Diplomová práce Jany Drápalové se přes obecnější název věnuje především reálným dopadům nálezu Ústavního soudu II. ÚS 482/18 na praxi rozhodování soudů o žádostech o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Jádrem práce je v empirickém výzkumu 81 rozhodnutí z listopadu 2018 (vydaných tedy před nálezem) a 89 rozhodnutí z listopadu 2019 (vydaných cca rok po nálezem). Nález Ústavního soudu II. ÚS 482/18 (zpravodajkou byla soudkyně Šimáčková) formuluje řadu požadavků na řádné odůvodnění rozhodnutí soudu o žádosti o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Práce dochází k závěru, že nález Ústavního soudu nemá na rozhodovací praxi soudů takřka žádný vliv – jednak není obecnými soudy v zásadě nijak zmiňován, jednak se obsah a kvalita odůvodňování soudních rozhodnutí o podmíněném propuštění po vydání nálezu nijak nezměnily.

Empirické části (str. 38–77) předchází teoretické kapitoly o závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu a o právním institutu podmíněného propuštění, shrnutí dosavadní judikatury Ústavního soudu o podmíněném propuštění a rozbor nálezu Ústavního soudu II. ÚS 482/18. Velmi zdařilý a výstižný je závěr na str. 77–84.

Práce je velmi zajímavou a povedenou empirickou studií rozhodování soudů o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody. Díky detailnímu rozboru nejrůznějších aspektů sledovaných v takovém rozhodování (pomocí velmi propracovaného formuláře na str. 43–51) se dozvídáme mnoho významných poznatků o tomto rozhodování. Práce je čtivá, přehledná, metodologicky přesvědčivá a teoretické výklady vycházejí ze solidní rešerše; nevyvarovala se sice některých jazykových chyb (např. na str. 33, 34 a 68), ale rozhodně užitečně prohlubuje naše poznání o právu a jeho aplikaci, o čemž svědčí i první místo práce v sekci soutěže SVOČ.

Domnívám se ale, že nelze dojít k obecnému závěru, že „obecné soudy automaticky neakceptují judikaturu Ústavního soudu a v praxi se necítí jí být vždy vázány“ (str. 81). Myslím si, že rozhodování o podmíněném propuštění je velmi specifický segment soudního rozhodování, jak svým předmětem (rozhodování závislé na množství poměrně vágních a obtížně prokazatelných kritérií, žádná jednoduchá subsumpce skutkového stavu pod právní normu), tak procesními pravidly (zejména chybějícím sjednocovacím působením Nejvyššího soudu, jak uvádí diplomantka na str. 82). Ač se popsané a jistě nepřesvědčivé rozhodovací praxe obecných soudů vůbec nechci zastávat, je těžké na zvážení, zda nálezem II. ÚS 482/18 Ústavní soud poněkud nepřekračuje institucionální roli, jež Ústavnímu soudu v českém právním systému přísluší. Na jednu stranu jistě je úlohou Ústavního soudu ochrana základních práv a svobod, na druhou stranu je ovšem otázka, jak daleko a hluboko má Ústavní soud v interpretaci trestního práva zajít, aniž by nahrazoval roli trestních soudů nebo zákonodárce; jinými slovy, zda skutečně všechny požadavky kladené nálezem II. ÚS 482/18 lze dovodit z ústavního pořádku ČR.

Dále do značné míry sdílím skepsi Michela Foucaulta (zejména z jeho knihy *Dohlížet a trestat*), zda moderní vězeňství je skutečně schopno převychovávat a působit na polepšení odsouzeného; beseda se zástupcem ředitele věznice Valdice v rámci exkurze tuto moji skepsi ještě prohloubila. Mám tedy pochybnosti, zda vůbec je v silách soudů posoudit, zda se odsouzený polepšil, zda svého činu lituje upřímně, o čem vlastně vypovídají kázeňské odměny atd. Mám tedy za trochu sporné, zda požadavky Ústavního soudu (např. „zásadně je třeba zjistit a zohlednit též aktuální poznatky k osobnosti odsouzeného, stavu jeho nápravy a jeho možné vnitřní proměně“) jsou vůbec splnitelné. Na to bych se chtěl v rámci obhajoby zeptat i diplomantky.

Přes tuto spíše filosofickou výhradu rozhodně doporučuji práci k obhajobě a předběžně navrhuji hodnocení stupněm „výborně“.

V Praze dne 26. června 2021

Prof. JUDr. PhDr. Jan Wintr, Ph.D.